

האיחוד

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: תשעת הימים

ההפסדה: "שמעו דברי" (ירמיה ב)

פרשת מסעי

"אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם"

ב"ד משה ואהרן" (ל"א)

בית מקדש השני נחרב בגין עוון שנאת חנם שהביאה לדיבורי לשון הרע שדיברו האחד על רעהו, וזה מרומז בפסוק: "אלה" - ראשי תיבות אבק לשון הרע, "מסעי בני ישראל" - שבעוון חטא לשון הרע נגרמו מסעות הגלות של עם ישראל בכל הדורות והם נאלצו לנדוד מבתיהם, "אשר יצאו מארץ מצרים" - אחת הסיבות שזכו להיושע ולצאת ממצרים מפני שלא היו בהם דלטורין [=מלשינים], כשנצטוו לקחת שה לקרבן פסח היה זה הסימן הראשון לישועה וכן שנצטוו לשאול כלים מהמצרים אף אחד לא גילה את הסוד למצרים, "ב"ד משה ואהרן" - שמשו ואהרן היו מנהיגי העם והזהירו להתרחק מעוון לשון הרע בהיותם במצרים ובזכות זה זכו ונגאלו ולכן במיוחד בימים אלו של "בין המצרים" עלינו לתקן פגם זה כדי שנזכה להיות ראויים לגאולה ולהחיש במהרה בימינו אמן.

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים ... ב"ד משה ואהרן" (ל"א)

שואלים המפרשים: האם לא ידענו כי משה ואהרן עמדו בראש העם? בוודאי שידענו ובכל זאת באה התורה להדגיש ולומר: המסע הוא נהדר אם בראשו עומד בר סמכא, וכפי שאת מסעות בני ישראל ליוו משה ואהרן שמונו לכך ע"י השם יתברך, כן עלינו ההורים לזכור זאת בימים אלו של החופש הגדול שילדינו נמצאים בחופשה והבטלה כבר לימדנו חז"ל היא אם כל חטאת, שמתוך השעמום עשויים להגיע למעשים שאחר כך מצטערים עליהם, עלינו להשגיח על הליכותיהם של ילדנו ולראות עם מי הם מתחברים ולאן הם הולכים ומבלים, רבים מהם יוצאים לטיולים ולמסעות אך עלינו לדאוג כי משהו מבוגר ואחראי ילווה אותך ויפקח עליהם כדי שהמסע יהיה על פי ה', מסע נופש חיובי ולא טיול התפרקות בלתי מרוסן.

לשון הרע, לחינם

מעשה שהיה

אני אברך אולם בעיר בה אני גר מכירים אותי בגלל הפעילויות הציבוריות שלי, אני סוג של עסקן בלי משכורת ששמה להיות שותף בכל עניין שקשור לתורה ויראת שמים, מארגן פעילויות לילדים ושיעורים לבעלי בתים. את הכסף אני מגייס בעצמי מהאגף לתרבות תורנית שבעירייה, ומכספים וכיבוד שאנשים תורמים לצורך הפעילות, מטבע הדברים רבים מכירים אותי כי יצרתי המון קשרים וחברויות במשך השנים.

בפורים שלפני שנתיים הסתובבתי בכל מיני בתי כנסת לעשות שמח, ואז הגעתי לבית כנסת אחד של אנשים די אמידים, התחלתי לרקוד איתם לצלילי המוזיקה העליונה, כולם רקדו איתי והיה שמח.

לפתע נישא אלי אדם שאני מכיר ואמר לי: "מיכאל, אני אוהב אותך, אתה בן אדם טוב, אתה יקר לי", זה בסדר, ככה מדברים אחרי ששותים, השבתי לו: "כן אחי, גם אני אוהב אותך מאד", הוא הודיע לי: "אני רוצה לתת לך כסף, כי מגיע לך, אתה אדם טוב", "זה בסדר, נשמה, עוזב כסף עכשיו, בוא נרקוד ונשמח", אבל הוא הוציא מכיסו מעטפה של ניירות וצ'קים, שלף משם איזה צ'ק ואמר: "קח, זה בשבילך", הסתכלתי בצ'ק ואמרתי: "הגזמת, יש כאן 4,500 ₪ בצ'ק שנתת לי", הוא ענה: "אם היה לי

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב *שעון קיץ* סוף זמן ק"ש לשבוע הבעל"ט 8:39-8:41

כניסת שבת: 7:18 יציאת שבת: 8:08 יציאת ש"ס ר"ת: 9:00

בכלל המנהג אין לאכול גם תבשיל שבושל בו בשר אף על פי שאין בו בשר, אבל מרק שנעשה מאבקת מרק עוף בשרי, מותר (חז"ע עמ' קעז).

ד. בסעודת מצוה [כגון: סעודת ברית מילה (בזמנה או מיד שנתרפא התינוק) (חז"ע עמ' קצז), פדיון הבן, בר מצוה שנערך בזמנו, סיום מסכת שרגילים לעשות סיום בסעודה] מותר לאכול בשר וכן אם ברך בטעות על בשר יטעם קצת [כדי שלא תהא ברכתו לבטלה], וכן חולה אפילו אין בו סכנה [או שנתרפא ועודנו חלוש] (חז"ע עמ' קצז). ומעוברות ומיניקות הסובלות מחולשה מותר להן לאכול בשר (והנה מועלים ס"י ה' ס"מ-ג' כה).

ה. מותר לתת לקטנים עד גיל 13 לאכול בשר גם אחרי ר"ח אב [למעט תשעה באב כולל סעודה מפסקת] בפרט אם הוא קטן שלא בריא כל כך (חז"ע עמ' ק"ט) וטוב להחמיר מגיל 12 ויום אחד (ס). ו. האוכל אחר השבת משיירי הבשר שנשארו לו מסעודת שבת יש לו על מה לסמוך, ובפרט אם אוכלם בסעודה רביעית, והוא רגיל לאכול בשר בסעודה זו (חז"ע עמ' קעז). [ואפשר ליתנם לקטנים כאמור בסעיף ה']. ומותר לטעום בערב שבת מתבשילי הבשר שמבשלים לכבוד שבת (חז"ע עמ' קעה).

ז. יש נוהגים שלא לשתות יין (אבל שאר משקאות חריפים מותרים) מיום ר"ח, ויש נוהגים רק בשבוע שחל בו תשעה באב, מ"מ מותר לשתות יין של הבדלה (ש"ע ס' תקנ"א ס"ח-ט) אבל בכמה קהילות ספרד נהוג להקל בשתיית יין אף בשבוע שחל בו תשעה באב וכן הוא מנהג ירושלים להקל והמחמיר תבוא עליו ברכה (ולק"י מועדים עמ' תקעז, תורת מועדים, ס' ה' ס"ט).

ח. הספרדים נוהגים שלא לשאת אישה מראש חודש אבן (ש"ע ס' תקנ"א ס"ב).

ט. זמן זה הוא זמן סכנה והעת מסוגל לרעה ח"ו ולכן כדאי להימנע מלרחוץ בים ובברכות (מקור חיים תקנ"א ס' ז) ולהיזהר שלא לערוך טיולים במקומות מסוכנים (מש"א חיים לר"ח פאלג'י ע"ה חמד ס' א) והמורה וההורים צריכים להיזהר שלא להכות את הילדים בימים אלו (ש"ע ס' תקנ"א ס"ה) וכן ניתוח שלא דחוף יש לדחותו לאחר תשעה באב (חז"ע תענית עמ' קכה).

י. השנה שתשעה באב חל ביום שבת ונדחה ליום ראשון, אין דין "שבוע שחל בו תשעה באב" לכל דינו (ש"ע ס' תקנ"א ס"ד חז"ע עמ' רכג). ולכן:

* אע"פ שמותר להסתפר ולהתגלח בכל השבוע שלפני תשעה באב, טוב להחמיר לעניין תספורת הראש שלא להסתפר בשבוע שלפניו (מ-ג' באב עד ח' באב) (הליכות עולם ח"ב עמ' קמג) ונכון להחמיר לפחות שלא להסתפר בערב שבת (חזון) [יום שישי] (חז"ע עמ' רכז דתעלות, מועד לכל חי לנר"ח פאלג'י ס' י"ח) אבל לעניין גילוח הזקן למי שרגיל בכך ונגרם לו צער ממניעתו, אינו צריך להחמיר בזה בפרט כשעושה כן לכבוד שבת (הליכות עולם לנר"ע יוסף ח"ב עמ' קמג).

ובעלי הברית [מוהל, סנדק, אבי הבן] מותרים להסתפר ביום המילה, בימים אלה (חז"ע עמ' רכג).

* אע"פ שמותר לכבס וללבוש בגדים מכובסים כל השבוע שלפני תשעה באב, בתשעה באב אסור ולכן יש להכין סט בגדים שיוכל ללבושו בליל תשעה באב (מוצאי שבת) ע"י שילבש כל בגד זמן כלשהוא [מי שמזיע הרבה די בכמה דקות ואם אינו מזיע ילבש חצי שעה או שעה] [ואז לא יזון ח"ג פ"ז ס"א, עין חז"ע עמ' רכז-לכל הליכות עולם ח"ב עמ' קמ] ואז יצא מתורת מכובס ויוכל ללבושם בתשעה באב. לבנים, גופיות וגרביים מעיקר הדין מותר ללבוש מכובסים, מ"מ טוב שיכין גם אותם כפי שמכין את שאר בגדיו (חז"ע עמ' רכז, ולק"י מועדים מהדורת תש"ד דהבירה למ' תש"ע עמ' תרפ).

יא. בערב שבת חזון [שבת פרשת דברים] מותר לגזוז ציפורנים (בא"ח דברים יג) וכן לרחוץ כל גופו במים חמים וסבון (תורת המועדים ס' ה' ס"ט) ובשבת עצמה מותר לאכול בשר ולשתות יין כרגיל (ש"ע ס' תקנ"ג ס"י).

יב. מסיבת יום הולדת שחלה בימים אלו ראוי לדחותה לאחר תשעה באב, אלא אם כן עושים דבר צנוע וקל בבית. ומסיבת בר-מצוה עושים אבל בת-מצוה נכון לדחותה לאחר ימים אלו (ולק"י ארבע תעניות ע"ה ס"ד, יג).

אין לעשות סעודת חנוכה הבית בימים אלו (שזכר שמחות ילק"י ח"א עמ' רפז) אבל לקרוא את סדר "חנוכה הבית" ללא "שהחיינו" אפשר, ואת ברכת "שהחיינו" והסעודה ידחה לאחר תשעה באב (הג' על ה"ה).

א"ה יתקיים כנס עוצמתי לנשים ונערות באשדוד ביום ראשון ג' באב ב- 7:30 בערב באולם בית מלכה רח' חיסדא 6 אזור ז' עם הרה"ג אשר דרוק בנושא: המעלה שבמילה, הרב כפיר שחר בספור אישי "הרגע ששינה את חיי" והמחנכת ח. מורגנשטרן בנושא: האושר האמיתי בידנו בתשלום סמלי

לעלון האיחוד באשדוד דרוש מפיץ בהתנדבות להעברת העלון מידי שבוע למס' בתי כנסת באזור ג' לפרטים לפנות לטל: 088644452.

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 *לא לעיין בתפילה* דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

חמישים אלף הייתי נותן לך, אתה צדיק לומד תורה, מגיע לך". ניסיתי להחזיר לו את הצ'ק אך הוא כעס, "אתה פוגע בי, מה נסגר איתך? תיקח את הצ'ק לפני...". לקחתי את הצ'ק והמשכתי לרקוד. פורים עבר, חשבתי להתקשר אליו ולשאול שוב אם הוא התכוון באמת לתת לי סכום כזה, אבל אז נזכרתי במבט הנעלב שלו וויתרתי. הפקדתי את הצ'ק, הצ'ק חוזר, התקשרתי לבנק, לאחר ברור אמר לי הפקיד: "הצ'ק נכתב לתאריך 1/3/2017 ואנחנו כבר ב-2018, צריך לפנות לנותן הצ'ק שיוציא צ'ק אחר או לאשר בבנק שנעשתה על ידו טעות". בעל הצ'ק היה עורך דין מוכר, התקשרתי אליו והסברתי כי יש בידי צ'ק שלו עם תאריך של שנה לפני, הוא התנצל ואמר: "אוי, סליחה, זה קורה לי לפעמים תבוא ואוציא לך צ'ק אחר", "היות ואני גר בעיר אחרת, אולי פשוט תתקשר לבנק ותאשר?" אמרתי, "אן, קי, תן לי לבדוק את זה", נתתי לו את הטלפון שלי ע"מ שיוכל לחזור אלי. חלף שבוע וחצי, קיבלתי טלפון ממס' חסוי ושמעתי משפט שהבהיל אותי מאד: "מדברים כאן ממחלקת ההונאה של משטרת ת"א, אתה צריך לבוא לחקירה", "על מה ולמה?" שאלתי, "אדוני, אתה לא מצפה שאומר לך... פשוט תבוא וזהו", הוא קבע לי זמן למחרת בבוקר ואני נקלעתי לפחד, לא ישנתי כל הלילה ובבוקר לאחר שהתפללתי נסעתי לכתובת שציין. שעמדתי מול החוקר והוא שאל: "תגיד, אתה גונב כל יום צ'קים שאתה לא זוכר על מה קראנו לך?", נדהמתי "אני גונב צ'קים? אני הבנאדם הכי ישר בעולם", "אם כן, מה עושה אצלך הצ'ק של עורך הדין...?" ונקב בשמו. מיד רוח לי, "למה אתה חושב שגנבתי אותו?" שאלתי ושלפתי את הצ'ק שנמצא בארנקי. "אם נותן הצ'ק שנמצא כאן בחוץ טוען שהוא אינו מכיר אותך ומעולם לא נתן לך צ'ק, מה זה אומר?", "הוא באמת אינו מכיר אותי, הוא נתן אותו למישהו אחר שנתן לי", "ומיהו אותו אדם?", "אברם" השבתי "אברם מה?", "אברם מבית הכנסת", "זה המשפחה שלו?" שאל, "לא, רק ציינתי שאני מכיר אותו מבית הכנסת אולם איני זוכר את שם המשפחה שלו", "אהה", השיב החוקר ועל פניו נראה שהוא מרגיש ש'תפס אותי'. "אולי תתקשר אליו והוא יאשר שנתן לי", "עורך הדין התקשר אליו והוא אמר שמעולם לא העביר את הצ'ק ואין לו מושג מי אתה?", "לא יתכן", אמרתי "תתקשר אליו ותראה שהעניין יסתדר", השוטר התקשר אך לא הייתה תשובה "תקשיב אתה נשאר כאן במעצר עד שנוכל להתקדם, אני מציע לך להודות כבר עכשיו ואם זה משהו חד פעמי אולי תצא בזול", "אני מבקש לא להגיע למעצר, אני בן אדם ישר וזה ישפיע על הנפש שלי". הוא התרכך והסכים לעכב את המעצר. שעתיים נשאיתי בחדר עד שסוף סוף אברם ענה "שלום, מדברים כאן ממחלקת ההונאה" אמר החוקר, "כן, מה רציתם?" השיב מבוהל, "עורך הדין... התלונן שצ'ק שמסר לך הגיע לאדם זה". "נכון, אין לי מושג, לא נתתי אותו", מסרתי לחוקר את הסלולרי שלי והוא התקשר ממנו לאברם: "אה, כן, זה מיכאל מבית הכנסת, אני מכיר אותו". נשמתי לרווחה אבל טעיתי, "אז אתה מאשר שנתת לו?" השתררה שתיקה, "תראה..אני מאד מעריך אותו, אבל איני חושב שנתתי לו, תן לי לחשוב על סיבה שאתן לו", "אברם, זה אני, אתה לא זוכר שבפורים נתת לי כשהיינו בבית הכנסת ורקדנו?", שתיקה ארוכה... "מצטער אבל לא, אני השתכרתי בפורים, אבל לא עד כדי כך שאתן צ'ק בסכום שכזה, יכול להיות שזה נפל לי ומצאת את זה?" התחלתי לבכות, "לא אברם, אתה נתת לי ואמרת שאתה אוהב אותי שאני בן תורה, אני סירבתי אבל אתה ממש הכרחת אותי", אני לא זוכר שום דבר מזה, אבל עזוב אני מוותר לו, אני לא רוצה לעשות לו בלגן, תעלה את העורך דין, אני אדבר איתו", השוטר העלה אותו ואברם אמר לו: "תקשיב, הוא בן אדם יקר, לא יודע מה קרה כאן אבל את הצ'ק אתה נתת לי, אני אסתדר אתו, בבקשה תמשוך את התלונה", "אבל את הצ'ק אני נותן לך" אמר העורך דין והשיחה הסתיימה. החוקר הפטיר לעברי: "יצאת בזול... אני מציע לך לחשוב איך זה קרה שאדם מכובד כמוך מגיע למעצר כזה", "אני לא יודע למה נגזר עלי להגיע למעמד המשפיל הזה אבל כל אמת סופה להתגלות, אני מאמין שהאמת תצא לאור". יצאתי משם מלא כאב, היה ברור לי שאברם בטוח שמצאתי את הצ'ק ובשל שכרתי הוא לא זוכר. הימים הבאים לא היו פשוטים הרגשתי שהוא שיתף בזה עוד מתפללים, הייתה לי שיחה אחת אתו אבל הוא חתך אותי: "תשמע בוא לא נדבר על זה, אני מבין שאתה במצב קשה, אני אסלח לך על זה, אבל תראה לאן היית יכול להגיע".

חודש ניסן הגיע והרגשתי מועקה, תמיד הייתי מארגן "קמחא דפסחא" אך השנה לא היה לי כוח לזה,

חשתי שאין לי יכולת ללכת לאנשים לבקש כסף, כי מה הם יחשבו? "קמחא דפסחא", אה? גבאי צדקה? בחול המועד פסח יצאנו לטיול משפחתי, מובן שלקחנו את המצלמה ותעדנו את הטיול, ואז הזכרון במצלמה נגמר, אמרתי: "צריך למחוק תמונות ישנות", הבן שלי החל להתבונן בתמונות ואמר: "אני אמחק את הריקודים מבית הכנסת בפורים, כל שנה זה אותו דבר", רק שמעתי זאת התנפלתי על המצלמה, "תנו לי, אני צריך לעיין בצילומים" העברתי את התמונות לאחור והתחלתי להתקרב לרגע המסוים ההוא. בידי הייתה ההוכחה המטהרת את שמי, הייתי נסער כולי. כבר באותו ערב הגעתי לביתו של אברם והראיתי לו את ההסרטה, הוא היה בהלם והתנצל מאד ומיד הרים טלפון לעורך הדין וסיפר לו. למחרת הגעתי למחלקת ההונאה והראיתי לשוטר את הסרטון ואחר כך לעורך הדין, ועדיין נותר בית כנסת. במוצאי שבת אחד סיפר אברם למתפללים את אשר אירע והציג את הסרטון לכולם וצדקתי יצאה לאור והוא תרם לפעילויות שלי סכום כפול ואף ביקש מהמתפללים לתרום בעין יפה, ללמדנו כמה צריך לדון לכף זכות, ולהיזהר מלשון הרע לחינם.

פִּינֵת הַהִלְכָה

הלכות תיקון לחורבן ביהמ"ק

תקדמות: כידוע בית המקדש הראשון חרב בגלל שלוש עבירות: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, ואילו בית המקדש השני חרב בגלל שנאת חינוס (גמ' יומא ט:). וכל זמן שלא יתקון החטא בית המקדש לא יבנה, אז בואו נתחזק בעניין זה ונרבה באהבת חינוס.

א. אסור לשנוא אדם מישראל (ספ"מ למנצ"ס ל"ח ע"ג) ומצוה לחנך את הילדים להימנע מכך (משנ"ב ס"ו ע"ג, משפטי הגסלוס פ"א ס"ג). ואפילו שהשנאה היא רק בלב ולא באה לידי ביטוי במעשה אסור (ספ"ט). ואף אם חברו שונא אסור לו להשיב לו בשנאה (משפטי הגסלוס ס"ו).

ב. אפילו אם עשה לו חברו רעה, הזיקו או ציערו אסור לשנוא אותו, אבל מותר לו להוכיחו על כך [ואם יש צורך גם לתובעו בבית דין] (הרמב"ם דעות פ"ו ה"ו, משפטי גסלוס ס"ו-ז). [ולפעמים עדיף לעשות זאת ע"י שליח או מכתב לפי העניין] ולפעמים עדיף לוותר על התוכחה ולמחול בלב (ספ"ט).

ג. המוכיח את חברו צריך להוכיחו בינו לבין עצמו ויזכר עמו בנחת ובשלון רכה (הרמב"ם דעות פ"ו ה"ז). ולא יזכר עימו קשות עד שיכלימו וכל שכן שלא יעשה כן ברבים (ספ"ט ה"ח). ויודיעו שאינו אומר לו אלא לטובתו (ספ"ט ה"ז). ויאמר לו מדוע עשית לי כך וכך (הרמב"ם ספ"ט). ועל ידי זה אולי יתברר שהצדק עימו ויתנצל על מעשיו וימחל לו ומתוך כך תצא השנאה מהלב וירבה השלום (משפטי הגסלוס ס"ג).

ד. אם מסתייג מחברו בגלל הבדלי השקפה, הנהגות, חוסר הבנה ביניהם או בגלל מידותיו הרעות רשאי להתרחק ממנו אבל לא לשנואו [ואין היתר לשנאה בין חוגים, עדות או מעמדות] (ספ"ט י"ג).

ה. אין היתר לשנוא שום יהודי גם לא רשע שעובר עבירות, וגם לא את אלו שאינם שומרי תורה ומצוות שעוברים עבירות, וצריך להתרחק מהם כאמור (עין משפטי הגסלוס פ"ב ס"ד). [אבל מי שהיכולת בידו לקרבם בלי להתקלקל מצוה גדולה לעשות כן!]

ו. סכסוכים ומחלוקות מביאים לידי שנאה בין הבריות והיום רובם הם בענייני כספים (אור לזיון להבנת הדעה עמ' קסז). המביאים לדיבורי לשון הרע ורכילות על הזולת (נזכר לשון פ"ג ס"ג) ולכן אדם שיש לו דין ודברים עם חברו לא יעשה דין לעצמו אלא ילכו לדיין שיישב את הסכסוך (וילקוי מועדים).

הלכות חודש אב (מר"ח ועד תשעה באב)

א. משנכנס אב ממעטים בשמחה (ש"ע אור"ח ס' תקנ"א ס"א) וכן בבגין של שמחה היינו בניה לרווחה ולנוי בעלמא שאינה לצורך מגורים אסור לבנות בימים אלו (משנ"ב ס"ק יג) אסור לסייד ולצבוע את הדירה בימים אלו (ש"ע ס"ג), אבל במקום הפסד ממון מותר. (תורת מועדים ס' ה ס"ט). טפטים יש להחמיר שלא להדביקם (וילקוי' אכזב שמחות ח"א עמ' רפז, ק. וילקוי' ח"ב עמ' תשל"ג שו"ת דברי צניחא לגר"ז זיון ח"ב עמ' עז, נהיג המלות לגר"י בר-סלום עמ' רה ועוד) ומותר לעשות מעקה אפילו בתשעה באב עצמו שיש בזה מצוה למנוע סכנה (נפ"ח דברים ס"ג).

ב. אסור לתפור, לגזור ולסרוג בגדים חדשים וכן לא לתפור נעלים חדשות אבל מותר לתקן בגד או נעל שנקרעו [או כפתור שנפל (חזו"ע עמ' רז)]. ונוהגים שלא לקנות בגדים או נעלים חדשות (ש"ע ס"ז ומהרמ"א, נפ"ח ס"ו-ז) מ"מ במקום הפסד ממון מותר (נפ"ח ס"ג) ומותר לקנות נעלים חדשות של בד או גומי לצורך תשעה באב [וטוב שינעלם זמן מועט קודם תשעה באב, כדי שלא יחדשם בתשעה באב] (תורת מועדים ס"ג). מותר לקנות מזגן ולהתקינו בימים אלה (וילקוי' אכזב תעניות ס' תקנ"א ס"ט).

ג. נוהגים שלא לאכול בשר [עוף ובקר] בכל תשעת ימים אלו, ומנהג ירושלים והספרדים להקל לאכול בשר בראש חודש עצמו (חזו"ע אכזב תעניות עמ' קטט).